

Vastaus kirjalliseen kysymykseen seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja – oikeuksien rahoitusvajeesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Saara Hyrkön /vihr. ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK233/2025 vp:

Miten hallitus aikoo vastata seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien globaalin rahoitusvajeen kärjistymiseen Yhdysvaltojen vetäytymisen seurauksena ja varmistaa UNFPA:n humanitaarisen toiminnan jatkuvuuden tilanteessa, jossa järjestö on menettänyt lähes puolet rahoituksestaan Yhdysvaltojen tekemien leikkausten vuoksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon mukaisesti yksi Suomen kehityspolitiikan painopisteistä on naisten ja tyttöjen aseman, itsemääräämisoikeuden sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden vahvistaminen. Suomi edistää ulko- ja turvallisuuspolitiikan sekä kehityspolitiikan tavoitteita yhteistyössä keskeisten YK-järjestöjen kanssa. Tämä näkyy Suomen kehitysyhteistyön rahoituksen kohdentamisessa. Yksi Suomen pitkäaikaisimmista kehitysyhteistyökumppaneista on YK:n väestörahoitus UNFPA, jonka työtä Suomi tukee erityisesti yleisrahoituksen kautta. Yleistuki mahdollistaa UNFPAn strategisen suunnitelman toimeenpanon tehokkaasti ja joustavasti, niin kehitys- kuin myös humanitaarisen työn osalta. Vuosina 2024 ja 2025 Suomen yleistuki UNFPAlle on 25 miljoonaa euroa vuodessa. Tämän lisäksi Suomi on tukenut UNFPAA myös maatasolla mm. Mosambikissa ja Tansaniassa. UNFPA on eniten Suomen yleistukea saava YK-organisaatio.

Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon mukaisesti Suomi jatkaa humanitaarisen avun antamista painottaen kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien auttamista. Yleistuki on joustavuutensa johdosta tärkeä väline myös YK-järjestöjen humanitaarisen työn tukemisessa. Yleistuen ansiosta UNFPA on pystynyt vastaamaan nopeasti kulloinkin kiireellisimpiin tarpeisiin kriisitilanteissa eri puolilla maailmaa sekä olemaan läsnä paitsi ennen kriisejä, myös niiden jälkeen. Joustavalla yleisrahoituksella UNFPA pystyy varautumaan ja vahvistamaan maiden kykyä vastata kriiseihin. Vuosina 2022-2024 UNFPAn tuella mm. varmistettiin 3,6 miljoonaa turvallista synnytystä humanitaarisissa konteksteissa.

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien sektorilla Suomi rahoittaa UNFPAn lisäksi International Planned Parenthood Federationia (IPPF) yhteensä 4,5 miljoonalla eurolla vuosina 2023-2025, sekä Ips-järjestöä yhteensä 3,5 miljoonalla eurolla. Suomi jatkaa myös MSI Reproductive Choices

Afganistanin tukemista lisääntymis- ja äitiysterveysten ylläpitämiseksi yhteensä 10,8 miljoonalla eurolla vuosina 2025-2028.

Suomen tavoitteena on humanitaarisessa avussa vähentää seksuaalista ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa sekä mahdollistaa seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien toteutumista. Suomi on humanitaarisessa avussa sitoutunut useisiin vapaaehtoisin humanitaarisiin aloitteisiin ja tavoitteisiin. Näistä monet ovat temaattisia, kuten ”Call to Action on Eliminating Sexual and Gender-Based Violence in Emergencies”, jonka tavoitteena on ehkäistä ja kitkeä seksuaalista ja sukupuoleen perustuvaa väkivaltaa hätätilanteissa. Suomen rahoittamat humanitaariset järjestöt huomioivat toimintatavoissaan ja operaatioissaan sukupuolten välisen tasa-arvon.

Suomen suurimpia humanitaarisen avun yleistukia kanavoidaan YK:n keskitetyn hätäapurahasto CERFin kautta (5 miljoonaa euroa / vuosi). CERF on YK:n humanitaarisen avun koordinaatiotoimisto OCHAN hallinnoima strateginen humanitaarinen korirahasto, joka mahdollistaa YK-järjestelmän nopean reagoinnin kriiseihin, lisää rahoituksen ennustettavuutta ja parantaa avun oikea-aikaisuutta. Sen rahoituspäätöksissä kiinnitetään erityistä huomiota tasa-arvoon (ml. seksuaalinen väkivalta). Vuonna 2024 kaikista CERFin rahoittamista hankkeista 74 prosenttia auttoi edistämään sukupuolten tasa-arvoa, lisäksi 93 prosentissa hankkeista oli joko kohdennettuja suojatoimia sukupuoleen perustuvalta väkivallalta tai ne sisälsivät tätä koskevan suojelun valtavirtaistamisen.

Helsingissä 10.7.2025

Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio